

EN HOMENAJE AL
PROF. ALBERT HAUF

Entre dos edats, però al segle XIV encara

JÚLIA BUTINYÀ
(UNED)

jbutinya@flog.uned.es

El dimoni, al llibre II de *Lo somni*, retreu al rei Joan, en el seu judici, per no haver posat els remeis per superar el cisma:

- E quina manere e remeys —diu el rei— me podien ells [els prelats i l'alt clergat de la terra] donar? Fort ho volria saber.
- La manera principal —dix ell—, entre moltes altres que n'hi ha e a present no-m cal dir, és aquesta: ço és, que a un ne altre dels dits vicaris no haguesses obaÿt ne lexat respondre de la temporalitat de la Esgleya tro que ells se fossen **concordats**.

E los remeys són: pus tant ne eres anat avant, que treballasses e fesses ton poder que tu e los altres prínceps del món vos **concordàssetz** en suplicar als dits vicaris que resignassen al papat **per bé de la unió de la Església**; e puys, que-s fahés nova elecció o que-s levàs de carrera per via de compromès o de pura justícia, o que ambdosos se n'avenguessen en la millor e pus expedient e pus presta manera que trobar se pogués. E si aquestas cosas los dits vicaris o algun d'ells no volguessen donar loch o diffugissen, que fos procehit contra ells o aquell d'ells qui estaria en sa pertinàcia, segons que dret ha ordenat. (Metge 2007: 140-142).

Pot ser interessant per als que cerquem matisos del canvi de mentalitat propi d'aquell moment d'afrontar-ho al codicil que deixà son pare, el Cerimoniós, abans de morir (5 gener 1387), el qual anava acompanyat de la seva maledicció si no ho acomplia, «per lo qual disposà que l'infant En Joan fés veure les informacions que s'eren rebudes a Roma y a Avinyó sobre la elecció dels pontífecs; y ab consell dels prelats, religiosos y barons dels reyalmes y dels procuradors de les ciutats y viles més principals, se fés declaració a qui calia donar la obediència, com a veritable pastor de la Església, y que açò fos fet ab gran solemnitat» (Bofarull 1908: 70. Cita fragments de Zurita).

Perquè observem que el rei Joan, a *Lo somni*, justifica el seu comportament, amb coneixement de dret i sotmetent-se als consells dels prelats i grans clergues de la terra. I sota aquest aixopluc es registra històricament que anà a la processó

per l'elecció de Pere de Luna (178). Però observem també que Metge ha afegit i amb relleu la idea de **concòrdia**. I aquesta és tot just la mateixa idea que Boccaccio ressaltava davant les dissensions florentines, en un passatge d'una obra que influeix molt a *Lo somni: el Trattatello in laude di Dante*, autor aquest darrer de qui tots dos, Metge i Boccaccio, bevien la denúncia cristiana.

Cal desprendre, doncs, com per sobre de percaçar informació o de la submissió que exigia el rei Pere a son fill, per a l'humanista, Metge, ha anat guanyant terreny la idea de **concòrdia**. La qual gira al voltant de la renovació de la gran virtut cristiana que aquells renovadors, fos propiciada per Orfeu o per la deessa Venus o bé tractant del cisma, alenaven. Idea que anirà creixent, i es farà emblemàtica dels humanistes posteriors, entesa **com a pau**.¹

APUNTS BIBLIOGRÀFICS:

Bofarull y Brocà, A. de (1908) *Història crítica, civil y eclesiàstica de Catalunya XV*, "Biblioteca Clàssica Catalana", Barcelona.

Butinyà, J. (2002) *En los orígenes del Humanismo: Bernat Metge*. Madrid, UNED, 304.

Metge, B. (2007) *Lo somni. El sueño*, ed. Júlia Butinyà, Madrid, Atenea.

¹ Aquesta reflexió interpretativa -que aportó en record d'una ocasió en l'any 2000, en què el professor Hauf em va oferir parlar sobre Metge a la Universitat de València- forneix una petita mostra per apropar-se a entendre el llenguatge humanista. Les negretes són indicacions nostres.